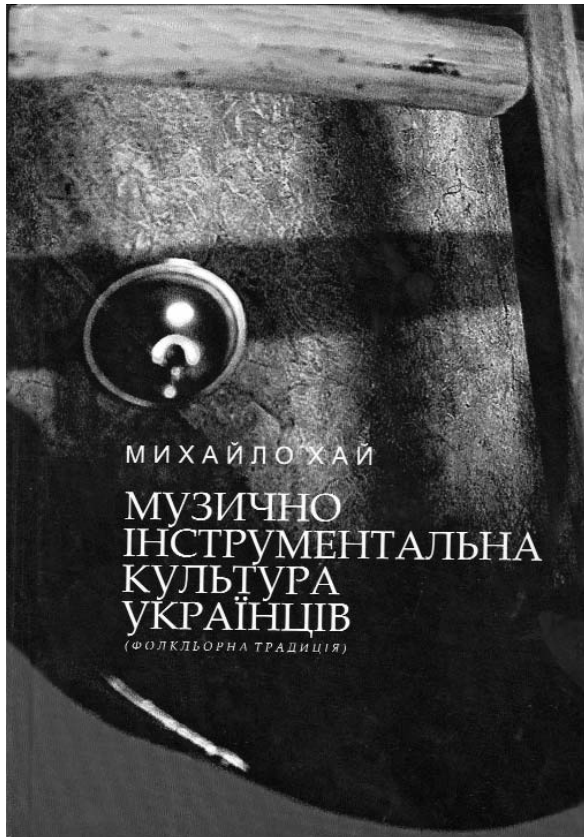

ЗНАК ПОВЕРНЕННЯ ПЕРЕДОВОЇ ПОЗИЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОМУЗИКОЛОГІЇ

Пьотр Дагліг

Рецензія на монографію М. Хая “Музично-інструментальна культура українців (фолклорна традиція)”. – К.; Дрогобич, 2007. – 537с.

Монографія М. Хая серед подібних досліджень у європейській літературі вирізняється рівнем синтезу питань, пов'язаних із традиційним інструментарієм українського народу. Нам досі не відома праця, яка б так усебічно і сміливо розкривала тему всього музичного інструментарію цієї нації. Доступні нам національні монографії надають перевагу передусім описам окремих музичних інструментів, виходячи з принципів Е. Емсгайма та Е. Штокмана, викладених у підручнику з європейських народних музичних інструментів. Окрім цього, у таких дослідженнях лише незначною мірою враховано аналіз музичного репертуару та контекст сучасної культури. Натомість М. Хай

у своїй монографії звертається до ключових досягнень у галузі досліджень народних музичних інструментів України, до досвіду класичних представників етномузикології перших десятиліть ХХ ст., сприяючи в такий спосіб сучасному процесові становлення порівняно нової наукової дисципліни – етноінструментології. Водночас автор адаптує західноєвропейську традицію, застосовуючи загальноприйнятну класифікацію К. Закса й Е. Горнбостля.

Основними завданнями, які поставив перед собою М. Хай, є:

1) довести, що більшість народного музичного інструментарію в Україні має автохтонний характер;

2) показати, що традиційні музичні інструменти та інструментальна музика – це реальний світ, до того ж – значно багатший, із більш диференційованим і значно давнішим корінням, ніж варіанти фольклору, що побутують у широкому вжитку.

Праця М. Хая сприймається нами не тільки як інструментологічний синтез, але і як слово на захист культурної специфіки, спрямоване до її порятунку від згубних наслідків політичного тиску чи комерційного використання.

Автор зробив вагомий внесок у збереження давніх музичних традицій України не лише як дослідник, але і як ініціатор випуску серії фонографічних видань. Завдяки налагодженню міжнародної співпраці, придбанню високоякісної музичної техніки, М. Хай у ході роботи над монографією (докторською дисертацією) створив колекцію унікальних записів інструментальної музики, виконуваної на традиційних фольклорних інструментах.

Використовуючи п'ять підходів до вивчення інструментарію – систематичний, географічний (позначення територіальних зон), історичний, соціально-функційний та психологічно-виконавський, – дослідник максимально підкреслив зв'язки музичних

народних інструментів з історією культури, а також з існуючими традиціями в окремих регіонах України.

Серед розмаїтого українського народного музичного інструментарію М. Хай вирізняє три види – пастучаший, епічний і танцювальний. Слід додати, що польські музеї демонструють 32 екземпляри ліри з ручкою, у тім числі й українського походження.

У всіх галузях культурознавства, зокрема в етномузикології, простежується свобода й компетенція М. Хая як витонченого музиканта й досвідченого збирача-музикознавця. Ми мали також нагоду слухати блискучі виступи автора монографії на міжнародних конференціях.

Висновки цієї праці мають велике зна-

чення не лише для української науки, але й для наукового світу країн Центрально-Східної Європи загалом.

Дослідження Михайла Хая сприймається нами як знак повернення передової позиції української фольклористики та етномузикології у світовому масштабі, яку вони займали на початку ХХ ст. Ми вважаємо, що задля доступності широкому колові читачів, працю слід перекласти англійською мовою. Інакше в умовах ізоляції може виникнути така сама ситуація, як і в минулому, коли назву нової дисципліни – “етномузикологія”, – уперше впроваджену й витлумачену Климентом Квіткою ще 1928 року, вважали й досі вважають західноєвропейською та американською знахідкою 1950-х років.